

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1939

LJUBLJANA, V SEPTEMBRU 1939

ŠTEV. 9

Vzdrževanje rodbin vpoklicanih vojnih obveznikov.

Ko je pred dobrim mesecem nepričakovano izbruhnila vojna, ki utegne zopet postati svetovna, je morala tudi naša kraljevina, enako kakor druge nevtralne države, ojačiti svoje vojaške sile, da svojo nevtralnost primerno zavaruje. Vpoklicala je večje število vojnih obveznikov na vežbo ter zasegla nekaj vprežne živine in vozil. S tem pa so stopila tudi za civilno upravo v ospredje nova vprašanja, za katera se doslej nismo resno zanimali, ker pač niso bila »aktualna«.

Za občino najvažnejše je postalo vprašanje, kako skrbeti za rodbine vpoklicanih vojnih obveznikov; kajti nenadoma smo se znašli pred prej skoraj neopaženimi določbami členov 362.—364. zakona o ustroju vojske in mornarice, katerih celo težino smo šele zdaj začutili. Že nekaj besedami nalaga čl. 362. tega zakona celo breme preskrbe družin siromašnih vojnih vpoklicancev občini. »Siromašnih« pravi zakon. Toda koliko jih je, ki niso siromašni, čim so pozvani v vojsko in odtegnjeni svojim pridobitnim poslom? Koliko jih je tako premožnih, da družina ni navezana na dohodek od osebnega dela očeta in moža, ali takih, ki jim je zajamčeno izplačevanje njihovih rednih službenih prejemkov za ves čas vojaškega službovanja? V letošnjih občinskih proračunih ni za te izdatke nobenega kredita; saj so se pojavili čisto nepričakovano. Rezervnih kreditov ima občina malo, prihrankov tudi malo ali nič, posojila se trenutno ne dobijo. Kako naj občina sedaj te nove in že sedaj, ko smo v mirnem stanju, velike izdatke krije? Utegne pa postati še mnogo hujše; kajti zakon ne govori o vpoklicih na »orožne vaje«, niti ne loči med vojaško silo v rednem, pripravljenem, mobilnem in vojnem stanju. Po zakonu nosi občina to breme za vsako stanje vojne sile, pa naj bo ta še tako pomnožena in število vpoklicancev še tako veliko.

Resnosti položaja se je takoj zavedla kr. banska uprava, pa tudi županska zveza. Dne 14. t. m. je bil pri banski upravi velik posvet, na katerega so bili vabljeni zastopniki občin, trgovine, obrti in industrije, kmetijskega in delavskega stanu, vojaške oblasti in vseh strokovnih oddelkov banske uprave. Namen posveta je bil ta, da se ugotovi pravni in dejanski položaj ter poiščejo pota, kako bi se vprašanje najbolj smotrno in gospodarsko uredilo ter za-

sigurala brezhibna oskrba rodbin vpoklicanih vojnih obveznikov, zlasti pa, kako bi se dobila za to potrebna sredstva, ako naj bi citirani člen obveljal. Dan pozneje, dne 15. t. m., je imela županska zveza plenarno odborovo sejo, ki so se je udeležili okrajni načelniki zveze iz skoraj vse banovine. Tudi na tej seji so se obravnavala prvenstveno vojaška vprašanja, ki so potisnila danes vse druge skrbi občine v ozadje.

Ni časa in prostora, da bi podali na tem mestu potek posvetovanj in pa stališča, ki so jih zastopniki posameznih organizacij zavzeli. Rezultat obeh posvetov je bil skoraj isti: občine bodo pod novimi bremenii v kratkem omagale. Nemogoče je, da jih nosijo delj ko 1—2 meseca. Člen 362. zakona o ustroju vojske in mornarice se morda da izvrševati v banovinah s čisto kmetiskim prebivalstvom, v dravski banovini z njeno razvito obrtjo in industrijo ter številnim proletariatom pa je nemogoč. Pomagati morata država in banovina, predvsem država; saj gre za njeno obrambo in ona edina ima, oziroma more dobiti dovoljnih sredstev.

Storjeni so bili takoj potrebni koraki pri osrednji vladi. Gospod ban osebno se je zavzel za stvar in tudi država se je zavedla položaja. Že v nekaj dneh smo čitali v dnevnikih, da je s sklepom ministrskega sveta vzela podpore za rodbine vpoklicanih vojnih obveznikov država nase. S tem bi bila ta zadeva v načelu rešena in občina razbremenjena. V načelu pravim; kajti do danes, ko to pišem, se podpore od države še ne izplačujejo, niti ni izplačevanje še organizirano; saj še ni niti izdana in objavljena zadevna uredba.

Dogodki se danes prehitevajo in težko je mesečniku poročati o njih in dajati čitateljem točna navodila. Kar je danes še v veljavi, utegne biti na dan, ko mesečnik izide, že zastarelo. Toda zaenkrat je člen 362. zakona o ustroju vojske in mornarice še v vsem obsegu v veljavi in kr. banska uprava je v teh dneh z razpisom z dne 29. t. m. II št. 30337/1 izdala začasna navodila za izvrševanje tega člena za čas, dokler ne prevzame država teh podpor dejansko. K tem navodilom bi dodali z naše strani še nastopno:

V resnih časih živimo in vse kaže, da gremo še resnejšim nasproti. V teh časih naj se župan, ki je na eni strani najbližji predstavnik ljudstva, na drugi pa najvažnejši izvršilni organ državne uprave, bolj kot kdaj prej zaveda svojega dvojnega položaja. Zaveda naj se, da sta državna uprava in samouprava le dela enega samega kolesja, ki uravnava življenje enega in istega naroda. Ta dela se morata vzajemno izpopolnjevati; če eden malo popusti, mora drugi dodati. Ljudstvo to enotnost čuti. Če pride žena vojnega vpoklicanca, potem ko je obrala nekaj uradov in bila povsod z raznimi motivacijami odklonjena, praznih rok domov, kaj bo rekla? Moža so mi vzeli, sedaj me pa pošiljajo od urada do urada, dajo pa nič! Kdo? Na to ne bo vedela odgovora. Socialni, vojaški, domovinski urad, magistrat, banska uprava, vojni okrug, zanjo je to vse eno in isto, je oblast, ki ji je vzela

moža in ki je po njenem svetem prepričanju dolžna, da odslej skrbi za družino. Žena ne pozna naših upravnih težav; ona ne ve, da je neki člen nekega zakona tako nejasno stiliziran, da ga lahko tolmači vsaka občina, kakor ji prija, in da jo je vprav zato poslal socialni urad na domovinski urad, ta pa na domovno občino itd. Ona ve samo to, da jo »oblast« pošilja od urada do urada in jo pušča v stiski; zaveda se, da to ni prav in bo svojemu mnenju dala prav krepkega izraza.

Res je mučno gledati v teh dneh ženske, ki begajo z otrokom v naročju po pisarnah, prosijo za podporo, pa dobijo namesto nje le prijazno napotilo v — drugo pisarno ali celo v drugo občino, češ: po zakonu je dolžna dati podporo domovinska občina, ta pa je ta in ta, ali: vse te podpore je prevzela država, pojdite tja in tja, ali celo: ni kredita v proračunu. Občina je gotovo zadnja, kjer bi se mogel vgnezditi birokratizem, ki ima svoje toplo zavetišče normalno le pri višjih uradih. Toda v skrbi za občinsko blagajno postane celo župan birokrat, stika po paragrafih za ovirami ter si zakriva oči pred bedo v občini. Tega ne bi smelo biti! Prvenstvena skrb občine je, da ni nikdo v njenem območju lačen! Potem šele pride skrb za izobrazbo, za promet itd. Čim pa je kdo lačen, se mu mora pomagati, in hitro pomagati. Sredstva za pomoč se m o r a j o dobiti, morajo preko vseh paragrafov in drugih zadržkov in pomislekov. Šele čim je bila pomoč v sili dana, naj se prošnje za podporo odstopajo »pristojnim okr. načelstvom«, načenjajo dolgotrajni domovinski spori, vlagajo zahtevki po vrnitvi izplačanega po tistem, ki bo to breme končno nosil, čim bodo zadevne norme urejene itd. Saj je sedanja neurejenost le trenutna in ne more dolgo trajati. Pa tudi če bi res občina žrtvovala kak znesek preko svojih zakonitih dolžnosti in ga ne bi dobila vrnjenega, ne bo to hudo; saj ni bil proč vržen. Pomagala je revni družini iz stiske, pomagala je državi v njenih trenutnih organizacijskih težavah, pokazala je, da je na mestu in da razume položaj. Kajti — tega se moramo vsi zavedati, država in občina — za naše skupne interese gre, za obrambo naroda, za obrambo nas samih. Dolžnost obeh teles in obeh uprav je, da skrbita za to, da bo vsak vojni vpoklicanec odšel k četi v zavesti, da bodo za časa njegove odsotnosti skrbeli za njegovo družino in njegova polja drugi. Kajti le tako bo mogel v obrambi domovine storiti vso svojo dolžnost.

Razen podpiranja rodbin vpoklicanih vojnih obveznikov mučijo občinske uprave, predvsem župane same kot neposredne pomožne organe državnih oblastev, še druge nove skrbi, ki so pa onim, ki so županovali že za časa svetovne vojne, že nekoliko znane. Gre za vpoklicevanje vojnih obveznikov in rekvizicijo živine in vozil. Zlasti v začetku meseca ob prvih večjih vpoklicih je bilo mnogo nevšečnosti pri teh vpoklicih in mnogo pritožb glede načina vpoklicevanja, glede oprostitve obveznikov, reševanja zadevnih prošenj in predstavk občin po vojaških oblastvih itd.

Tudi o tem se je na zgoraj omenjeni seji razpravljalo, ni pa umestno, da bi o takih stvareh razpravljali tudi v našem listu. Županska zveza je dala članicam pismeno nekaj navodil. Tudi na tem mestu vabimo občine: obračajte se glede vseh vaših želj v teh zadevah na Župansko zvezo, ki je v stalnem stiku z bansko upravo in vojaško oblastjo in ki bo za vas posredovala in vam po svojih močeh pomagala. Naloge župana so vprav v vojnih stvareh zelo težke in konflikti pri izvrševanju teh nalog napram oblastvom ali napram občanom skoraj neizogibni. Preprečiti pa se morajo nepotrebna trenja, nastala le po nesporazumih, neuvidevnosti ali po pomanjkljivi organizaciji, ki pa se boljša v isti meri, kakor rastejo izkušnje. Tako upamo, da bomo v kratkem času prišli do onega harmoničnega sodelovanja, kakršno je v interesu obeh faktorjev, da bosta mogla brezhibno izvrševati težke naloge, ki jima jih daje skrb za obrambo domovine.

Dr. V. Kukman:

O službenih dekretih.

Člen 3. uredbe o občinskih uslužbencih iz leta 1936. določa: »Odločbe o službenih razmerjih vseh občinskih uslužbencev (postavitev, imenovanje v položaje, napredovanje, prestanek službe itd.) izdaja, kolikor ni s to uredbo določeno drugače, občinski odbor.« Slično se je glasilo tudi člen 3. uredbe o občinskih uslužbencih iz leta 1934. Člen 4. obeh uredb pa se glasi: »O vseh odločbah po čl. 3. se izdajajo uslužbencem dekreti.« Slednja določba je v službenem pravu uslužbencev podeželskih občin tako velikega pomena, da je vredna nadrobnejšega razmotrivanja.

Prvo, kar je ugotoviti, je, da sam sklep občinskega odbora o kakršni koli ureditvi službenega razmerja občinskega uslužbenca še ne ustvarja nobenih pravnih posledic ne za občino, ne za občinskega uslužbenca, dokler se uslužbencu sklep na predpisan način ne posvedoči. S sklepom samim občina še ne prevzame nobenih obveznosti, uslužbenec pa ne pridobi nobenih pravic. Le-te nastanejo šele, ko se uslužbenec o sklepu primerno obvesti. To je razumljivo, kajti občinski odbor svoj sklep dotlej lahko spremeni ali razveljavi in velja tedaj, kakor da prvi sklep sploh ni obstajal ali da je bil napravljen v drugi obliki oziroma z drugo vsebino. Ko pa se izda uslužbencu o sklepu predpisani dekret, dobi sklep pravo življenje in nastanejo iz njega za občino in uslužbenca obveznosti oziroma pravice.

Rekli smo, da se mora izdati uslužbencu o sklepu predpisani dekret, da dobi sklep pravni učinek. Nastane tedaj vprašanje, kaj je dekret in kakšen mora biti dekret, da ustreza predpisom in svojemu namenu.

O obliki dekreta uredba o občinskih uslužbencih nima nobenih predpisov. Takih predpisov tudi ne najdemo ne v zakonu o uradnikih, ne v zakonu o državnem prometnem osebju, kakor

tudi ne v ostalih predpisih, ki urejajo službena razmerja državnih uslužbencev. In vendar mora imeti dekret določeno obliko in vsebino, če naj bo pravno učinkovit. Stvar, ki je videti na prvi pogled zamotana, pa postane takoj jasna, ko upoštevamo, da je dekret odločba po zakonu o občem upravnem postopku, kakor vse druge upravne odločbe, s katerimi se ugotavljajo, ustvarjajo, spreminjajo ali ukinjajo pravice ali obveznosti. Dekret v smislu čl. 4. uredbe o občinskih uslužbencih je torej odločba po zakonu o občem upravnem postopku, s katero se na osnovi uredbe o občinskih uslužbencih oziroma občinskega statuta o ustanavljanju in sistemiziranju službenih odnosov uslužbencev določene občine ugotavljajo, ustvarjajo, spreminjajo ali ukinjajo službene pravice oziroma obveznosti določenega občinskega uslužbenca.

Po ugotovitvi, kaj je službeni dekret, tudi ni več težko določiti, kaj mora dekret vsebovati. V tem pogledu mora ustrezati predpisom, ki veljajo za odločbe. Po § 107. zakona o občem upravnem postopku mora odločba obsegati označbo strank, razložitev predmeta postopanja, izrek (dispozitiv) in obrazložitev, kakor tudi pouk o pravnem sredstvu. Odločba v pismenem odpravku mora obsegati tudi označbo oblasti, ki jo je izdala, ter datum in podpis upravičenega organa. Po § 109. istega zakona obrazložitev lahko odpade, kadar se strankinemu predlogu popolnoma ugotovi ter ni nobenega ugovora kakšne druge stranke. Isto velja tudi za pravni pouk. Dekret po členu 4. uredbe o občinskih uslužbencih mora torej praviloma obsegati označbo uslužbenca, razložitev predmeta (službenega razmerja, ki naj se uredi) in ustrezni izrek. Dekret mora biti zaveden v vložni zapisnik, imeti podpis župana in dveh članov uprave, ki ju za to določi občinski odbor (§ 84., odst. 2., toč. 2. zakona o občinah), in občinski pečat (čl. 22., odst. 2. zakona o notranji upravi). Tako sestavljen dekret bi bil oblikovno brezhiben.

Praksa podeželskih občin, zlasti manjših, pa ni nič kaj naklonjena strogim oblikam in hodi prav rada svoja pota. Tako nastajajo pogosto večji ali manjši odstopki od zgoraj razloženega pravila, ki imajo za posledico »dekrete« prav pisanih oblik. Kolikšen sme biti odstop od gori navedenih predpisov, da se še lahko govori o »dekretu«, je v splošnem težko povedati. Tu je pač presojati vsak primer zase. Je pa nekaj primerov, ki so posebnega razmotrivanja vredni.

Sem spada vprašanje, ali se lahko smatra kot dekret overjen izveček iz zapisnika seje občinskega odbora, v kateri se je sklepalo o kakem službenem razmerju. Mnenja smo, da ne; kajti sejni zapisnik pač ni odločba v smislu zakona o občem upravnem postopku, marveč navadna pismena zabeležba ustreznega sklepa občinskega odbora. Namen sejnega zapisnika je, da s pismenim fiksiranjem tvori dokaz za sklep in ga otme pozabi. Sejni zapisnik je torej, če se smemo tako izraziti, neka vrsta konserviranja sejnega sklepa in nič več. Ker smo gori navedli, da sklep občinskega odbora kot tak še ne zadostuje za ustvarjanje pravic in obveznosti

v službenih razmerjih občinskih uslužbencev in ker ne moremo smatrati sejni zapisnik za več kot za dokaz, da se je ustrezni sklep res napravil, moremo v našem primeru sejni zapisnik nekako istovetiti s sklepom kot takim in ugotoviti, da se razdalja med sklepom in dekretom s pisnimim fiksiranjem sklepa v sejnem zapisniku ne zmanjšuje in da ostane sklep — čeprav v pisni obliki — pač samo sklep in da ne dobi z navedeno pisno obliko lastnosti upravne odločbe, to je dekreta. Razen tega manjkajo pri overjenem izvlečku iz sejnega zapisnika tudi podpisi župana in dveh članov uprave, ki so na vsakem dekretu potrebni, če vsebuje sklep občinskega odbora kako obveznost za občino.

Kaj pa velja, če se priobči uslužbencu overjen izvleček iz sejnega zapisnika s posebnim dopisom občine, podpisanim od župana in dveh za to določenih članov uprave? Ali se ta oblika lahko smatra za dekret? Vprašanje je sporno. Upravno sodišče v Celju je smatralo v nekem konkretnem primeru, da je s tem zadoščeno obliki dekreta. Na žalost ni prišla stvar pred državni svet, tako da nimamo o tem sodbe vrhovnega upravnega sodišča. Mi se iz gori navedenih razlogov ne moremo priključiti mnenju celjskega upravnega sodišča in smatramo, da tudi ta oblika ne zadostuje za dekret, ker sejni zapisnik ni odločba v smislu zakona o občem upravnem postopku, pa naj se priobči stranki kakor koli.

K tem pravnim pomislekom pa pridejo še pomisleki praktične prirode. Sejni sklepi so navadno kratki in izčrpajo redkokdaj celotno pravno razmerje, ki se s sklepom ugotavlja, ustvarja, spreminja ali ukinja. Sejni sklep se n. pr. enostavno glasi: »Janez Novak se sprejme za občinskega tajnika.« Temu ustrezno se bo tudi pismena zabeležba v sejnem zapisniku omejila na en sam stavek. Za dekret bi to bilo vsekakor premalo. Saj se mora dekret sklicevati na zakonske predpise, po katerih se odda tajniško mesto, v dekretu je navesti, da li je mesto pragmatično ali pogodbeno, kar je izredne važnosti zaradi pravnih nasledkov, dalje ali je to pripravniško ali uradniško mesto, navesti je vrsto in višino službenih prejemkov itd. itd. Čim bolj izčrpen je dekret, tem jasnejša je slika, ki jo imata občina in uslužbenec o pravicah in dolžnostih, ki izvirajo iz službenega razmerja, in tem lažje bo en ali drugi del uveljavljal svoje pravice, izvirajoče iz tega dekreta. — Ali vzemimo, da se glasi sklep: »Janez Novak se prevede po novi uredbi o občinskih uslužbencih.« Za strokovnjaka-personalista je s tem sicer mnogo povedano, Janez Novak sam (če ni slučajno izredno dobro poučen o osebnih stvareh) in vsak drugi pa s tem sklepom ne bo vedel mnogo pričeti. Stvar dekreta je, da izvaja iz sklepa o prevedbi vse pravne posledice po veljavnih predpisih in da posvedoči Janezu Novaku, da ga je občinski odbor v določeni seji na podlagi pravnih predpisov, ki jih je točno navesti, prevedel na določeno službeno mesto, da je s tem pridobil oziroma pridržal pragmatično svojstvo, oziroma pridobil morebiti stalnost, da mu pripadajo službeni prejemki določene vrste in višine, da se mu štejejo v službeno dobo gotova leta itd. Tak dekret daje

uslužbencu popolno in jasno sliko o njegovem službenem razmerju in s tem tudi možnost, da izpodbija v upravnem postopku tiste točke, glede katerih smatra, da mu kršijo kako pravico. Če bi zadostoval za dekret zadevni sejni zapisnik, bi bilo službeno razmerje pač abstraktno, t. j. miselno (v načelu), ne pa konkretno, t. j. izrečno (določno) urejeno. Prav to pa je naloga upravnih odločb in tedaj tudi službenih dekretov.

Iz tega vidimo, da sejni zapisniki ne morejo nadomestovati formalnih dekretov iz pravnih, največkrat pa tudi ne iz praktičnih razlogov.

Po teh ugotovitvah si zastavimo vprašanje, o katerih službenih okoliščinah je izdajati uslužbencem dekrete. Odgovor je preprost: o vseh. Tako določa izrečno člen 4. uredbe o občinskih uslužbencih in to z dobro pravico. Slišali smo, da sklepi občinskih odborov o službenih razmerjih sami na sebi ne ustvarjajo za občino in uslužbenca pravic in obveznosti, marveč da je treba vse šele z dekretom posvedočiti. Vse pravice in obveznosti, ki jih imajo oziroma ki zadevajo občinske uslužbenca, je treba ugotoviti z dekreti. To velja za ustanovitev, nadaljevanje, vsako spremembo in za ukinitve službenega razmerja. Službena pot uslužbenca je tedaj tako rekoč posuta s službenimi dekreti. Morda bi si utegnil kdo misliti, da je to pa le preveč pretiran formalizem. Ne glede na to, da zahteva ta formalizem izrečni predpis člena 4. uredbe o občinskih uslužbencih, ima ta določba tudi svoj dober vzrok. S tem, da se službeno razmerje v vsem svojem razvoju od pričetka do kraja stalno posvedočuje s službenimi dekreti, je to službeno razmerje vsak hip popolnoma jasno oziroma lahko ugotovljivo in se že samo s tem preprečijo nešteti spori. V primeru spora pa je brez težave ugotovljivo zadnje nesporno stanje, kar rešitev zadeve znatno olajša.

Važno je vprašanje, ali je za okoliščino, posvedočeno z dekretom, odločilen dan sklepa občinskega odbora ali dan dekreta. Tu ni splošnega pravila, marveč je razlikovati, ali se posvedoči uslužbencu z dekretom okoliščina, ki je nastopila po sili uredbe o občinskih uslužbencih oziroma občinskega statuta (po § 90. zakona o občinah), ali pa se posvedoči okoliščina, o kateri sklepa (t. j. ki jo ustanavlja, spreminja ali ukinja) občinski odbor po svoji uvidevnosti. Dekreti prve vrste učinkujejo nazaj do trenutka, ko so bili izpolnjeni pogoji, ki imajo za posledico nastop zadevne okoliščine; dekreti druge vrste pa imajo — kolikor ni v zakonskih predpisih ali v dekretu samem določeno drugače — pravni učinek od dneva podpisa dekreta oziroma njega vročitve uslužbencu.

Nekaj primerov naj to pojasni.

Po § 5. večine občinskih statotov (po § 90. zakona o občinah) je služba vseh pragmatičnih uslužbencev na glavnih in pomožnih službenih mestih prva tri leta začasna. Po istem paragrafu postane začasni uslužbenec s potekom te dobe stalen, če je opravil v tej dobi strokovni izpit, kolikor je izpit predpisan. Uslužbenec ima torej po besedilu tega paragrafa pravico do stalnosti, ko do-

služi triletno začasno službo in opravi med njo izpit, če je ta predpisan. Stalnost nastopi torej po sili občinskega statuta, t. j. avtomatično z izpolnitvijo pogojev, ne glede na to, da li in kdaj občinski odbor o stalnosti sklepa. Zadevni sklep je samo formalnega značaja; stalnost ne nastopi šele s sklepom, marveč že z izpolnitvijo gori navedenih pogojev. Dosego stalnosti, ki pomeni spremembo dotedanjega začasnega službenega razmerja, je treba uslužbencu v smislu člena 4. uredbe o občinskih uslužbencih posvedočiti s službenim dekretom, ki učinkuje nazaj na dan, ko je uslužbenec izpolnil pogoje, predpisane za doseg stalnosti. V navedenem primeru torej za navedeno okoliščino (stalnost) ni odločilen niti dan sklepa občinskega odbora, niti dan dekreta, marveč dan, katerega je uslužbenec izpolnil pogoje.

Drug primer. Po § 23. občinskega statuta se zviša pragmatičnim uradnikom vsaka tri leta osnovna plača za znesek, določen v tem paragrafu. Tudi tu je ustanovljena pravica do občasnega povišanja prejemkov, ki ni odvisna od tozadavnega sklepa občinskega odbora. Sklep je samo formalnega značaja, povišek plače pa pripada s potekom določenega roka in se torej ne ravna po dnevu sklepa občinskega odbora in tudi ne po dnevu dekreta, s katerim se povišanje plače posvedoči.

Za drugo vrsto primerov, ko pravno pomembna okoliščina ne nastopi po sili zakonskih predpisov, marveč po uvidevnosti občinskega odbora, ki se izraža v zadevnem sklepu, navajamo primer sprejema v občinsko službo. Do sprejema v to službo nima nihče v zakonu (t. j. v uredbi o občinskih uslužbencih oziroma v občinskem statutu po § 90. zakona o občinah) predvidene pravice, marveč zavisi sprejem — v okviru veljavnih predpisov — od proste presoje občinskega odbora. Sklep sam pa ne zadostuje za ustanovitev službenega razmerja, marveč ga je treba tudi še posvedočiti z dekretom. V tem primeru bi bil za ustanovitev službenega razmerja odločilen dan podpisa dekreta, oziroma točneje dan vročitve dekreta uslužbencu, če ne bi določal člen 27. uredbe, da se mora oseba, ki vstopi v občinsko službo, javiti za službo v 15 dneh po prejemu odločbe o imenovanju. Tukaj je torej dan začetka službenega razmerja dan nastopa službe.

Rešiti bi bilo končno še vprašanje, da li so dekreti, ki so oblikovno pravilno sestavljeni in ki so formalno pravnomočni, podvrženi možnosti razveljavljenja, če hirajo na kakem notranjem, t. j. stvarnem nedostatku, n. pr. če so izstavljeni brez zadevnega sklepa občinskega odbora, če se priznavajo uslužbencu pravice, ki mu po veljavnih predpisih ne gredo, ker ne izpolnjuje predpisanih pogojev itd. To vprašanje je rešiti po predpisih zakona o občem upravnem postopku. Razveljavljenje oziroma izprememba takega dekreta po občini je v smislu § 133. navedenega zakona seveda takoj možna, če pristane na to uslužbenec, ki je dobil z dekretom kako pravico. Ali taki pristanki bodo bolj redki. Kaj tedaj? Vprašanje, ki se je v teoriji mnogo obravnavalo in zelo različno reševalo, po naši zakonodaji ni sporno, vsaj po

našem naziranju ne. Točka 3. § 135. zakona o občem upravnem postopku določa namreč, da proglasi nadzorno oblastvo, izvrševaje pravico nadzora, za nično odločbo, zoper katero ni pravnega sredstva, če vsebuje odločba pogrešek, ki povzroča ničnost po kakšni izrečni zakoniti določbi. Take izrečne zakonite določbe, ki bi povzročala v gori navedenih primerih ničnost, kolikor nam je znano, sicer ni, ali k navedeni točki § 135. je izdal državni svet v svoji obči seji dne 30. septembra 1932 pod štev. 30.253/32 (»Službene novine« z dne 8. novembra 1932, štev. 260/XCXIX/698 — »Službeni list« štev. 760/96 iz leta 1932, pod I.) tole odločbo:

»Točko 3. § 135. zakona o občem upravnem postopku je uporabiti, če se da komu pravica ali pooblastitev v domnevi, da so izpolnjeni vsi pogoji, ki se izrečno zahtevajo za pridobitev te pravice ali pooblastitve, pa se naknadno ugotovi, da teh po zakonu določenih pogojev ni. Ta nedostatek izrečno predpisanih pogojev je treba smatrati za pogrešek, ki povzroča ničnost po tej zakonski določbi.«

Ne da bi se na tem mestu spuščali v kritiko te odločbe obče seje državnega sveta, je treba ugotoviti, da je ta odločba po členu 4. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih res samo za oddelke državnega sveta obvezna. Ker pa je državni svet vrhovno upravno sodišče, postopajo tudi upravna oblastva po njej. Besedilo navedene odločbe je zelo široko, tako da se dajo po našem naziranju tudi gori navedeni primeri spraviti pod njen udar, s čimer je usoda teh notranje nedostatnih dekretov zapečatena, predpostavljeno seveda, da nadzorna oblastva zanje zaznajo. Pri intenzivnosti, s katero se vrši stalen pregled službenih razmerij, pa ni pričakovati, da bi se mogel kak tak dekret trajno izogniti pozornosti nadzornih oblastev. Čim pozneje se izvrši razveljavljanje, tem večja je praviloma za uslužbenca škoda. Zato imajo tudi uslužbenci sami največji interes na tem, da so njihovi službeni dekreti sestavljeni pravilno tudi v tem smislu, da jim ne priznavajo več, kakor jim pripada.

Plut Stanko:

Občina in civilno pravo.

Točne meje med upravnim kot javnim in civilnim (zasebnim) pravom ni niti v teoriji in še manj v dejanski uporabi obeh prav v praksi. Eno pravo sega v drugo in je dostikrat težko ločiti, ali je kako dejstvo ali okolnost presoјati po enem ali drugem teh prav. So pa nekatera upravna področja, kjer silijo civilnopravna vprašanja še posebno v ospredje, n. pr. vodno in lovsko pravo.

Za občino je tako upravno področje predvsem g r a d b e n o pravo. Načeloma izdaja gradbena dovoljenja občina. Pri razpravah na licu mesta podajajo sosedje kot interesentje navadno

le take ugovore, ki so utemeljeni v civilnem pravu, n. pr. priposestevanje pota na zemljišču, ki se namerava zazidati, ali odvzem razgleda in svetlobe s preblizu ali previsoko projektirano zgradbo, ali odvajanje kapnice na sosedovo zemljišče itd. Ker ugovori civilnega prava niso predmet razprave, se morajo ugovorniki zavrnuti po gradbenem zakonu in po še veljavnih stavebnih redih na pot redne pravde pri sodišču. Občinski funkcionar, ki vodi razpravo ter izdeluje odločbo, mora skrbno paziti, ali je ugovor civilnopravnega značaja, oziroma ali ni samo na videz civilnopravnega značaja, dejansko pa javnopravni ugovor, kot n. pr. ugovor svetlobe, ker bi postalo sicer njegovo stanovanje nezdravo in nehiigiensko. Občinski funkcionar mora zato obvladati zlasti služnostno pravo našega občega državljanskega zakonika (§§ 472. do 530.), sosedsko pravo (§§ 340. do 343., 364., a/b), nepremičninsko lastninsko pravo (§§ 431. do 444.), zemljiškoknjižno pravo po zakonu o zemljiških knjigah in določila o zastaranju in priposestevanju (§§ 1451. do 1502. o. d. z.). Čeprav civilnopravni ugovori niso predmet razprave, vendar se mora tudi o teh vprašanjih poskusiti med spornimi strankami poravnava in njena vsebina protokolirati in event. tudi v odločbi (gradbenem dovoljenju) posvedočiti. Mora pa občina tudi civilnopravne ugovore protokolirati in ne sme v nobenem primeru ugovornika kar pri razpravi zavrnuti, češ da gre za civilnopravni ugovor. Dostikrat se namreč pokaže pri reševanju pritožb, da ne gre le za civilnopravne ugovore, ampak da gre obenem za ugovore, ki jih je v javnem interesu upoštevati. Protokolirati civilnopravne ugovore je pa nujno potrebno tudi zaradi določila člena 30. uvodnega zakona k civilnopravnemu postopniku (cpp.), ki določa, »da se pravica prepovedi postavljanja ali podiranja zgradbe ne more uveljaviti pred sodiščem, ako ugovornik ni prišel na oblastveno razpravo o dovolitvi zgradbe ali pa je prišel, pa ni ugovarjal zahtevani dovolitvi zgradbe«.

Posebno bi opozoril občine tudi na potrebo poznavanja § 340. o. d. z., ki govori o pogojih, kdaj se more pri sodišču s tožbo doseči prepoved nove zgradbe, in § 364. o. d. z., kjer je govor o tem, kdaj more sosed kljub izdanemu gradbenemu dovoljenju po dovoljeni uporabi zgradbe s tožbo pri sodišču prepovedati sosedu, da bi ga z odtočno vodo, dimom, hrupom itd. oviral v običajni rabi njegovega zemljišča. Sodno se more doseči prepoved nove gradnje ali podiranja stare zgradbe (§ 342. o. d. z.), kadar je dejanski posestnik nepremičnine ali stvarne pravice z gradnjo ogrizen v svojih pravicah (n. pr. lastninski ali služnostni pravici). Ta tožba se mora vložiti potem, ko se je gradnja že pričela in še preden se je končala, vendar v vsakem primeru v 30 dneh od dne, ko je stranka zvedela za gradnjo. Te tožbe niso namreč v svojem bistvu ničesar drugega kot posestnozaščitne tožbe. Ako se pri gradbenih razpravah pojavijo civilnopravni ugovori, po katerih kaže, da bo prišlo do tožbe po § 340. o. d. z. v zvezi s § 548. in slednjih cpp., naj občina v končni odločbi (gradbenem dovoljenju)

ugovorniku ob zavrnitvi ugovora ne daje roka n. pr. 30 dni za vložitev tožbe, ker te tožbe ugovornik pred pričetkom gradnje sploh vložiti ne more, ampak šele v 30 dneh potem, ko je zvedel, da se je z deli že začelo. Zavrnitev ugovornika na civilnopravno pot, tudi če se mu postavi za tožbo rok in ta v tem roku tožbe ne vloži, nima za posledico, da ne bi mogel pozneje, ko se je dejansko z gradbenimi deli začelo, vložiti tožbo po § 340. o. d. z. Zavrnitev ugovornika na civilno pravdo ima le ta pomen, da more ugovornik s pozitivno ugotovitveno, gradbeni gospodar pa z negativno ugotovitveno tožbo uveljavljati pri sodišču, da mu (ugovorniku) pristoji, oziroma da mu ne pristoji ogrožena stvarna pravica. Če nista ne ugovornik in ne gradbeni gospodar, za katerega zlasti je važna zavrnitev ugovornika na civilno pravdo, vložila tožbe, more, kot rečeno, ugovornik po dejanskem začetku gradnje še vedno po § 340. o. d. z. zahtevati prepoved nadaljnje gradnje.

S tožbo po § 364. o. d. z. pa se more kljub izdanemu gradbenemu dovoljenju in kljub izdanemu dovoljenju za uporabo zgradbe pri sodišču zahtevati, da graditelj z odtočno vodo, hrupom, potresanjem itd. ne moti sosedu v rabi njegovega zemljišča, seveda kolikor ta hrup presega krajevno običajno mero in bistveno krati navadno rabo sosednega zemljišča. To velja tudi, če bi bila zgradba zgrajena povsem po gradbenih predpisih. Tudi na nevarnost teh pravnih se mora občina pri gradbenih razpravah ozirati.

Ako ugovornik s tožbo po § 340. o. d. z. ali s tožbo po § 364. o. d. z. po že dovršeni gradnji pri sodišču uspe, potem gradbeno dovoljenje, kolikor sodbi sodišča nasprotuje, izgubi dejansko svojo veljavo, ker utegne stranka-ugovornik s sodno izvršbo doseči sodni odločbi ustrezno stanje.

Poznavanje civilnopravnih predpisov pa je važno za občino tudi, ker so pri nas še vedno v veljavi zakoni od 21. IX. 1869, državni zakonik št. 150, zakon od 27. II. 1907, državni zakonik št. 59, deželni zakon za Kranjsko, dež. zak. št. 45, in za Koroško z dne 14. VII. 1910, dež. zak. št. 35, ki urejajo tako imenovane občinske posredovalne urade, in pa ker je potrebno, da imajo poravnave, sklenjene pred zaupnimi možmi iz občine, sodno izvršilno moč. Na bivšem Kranjskem se morejo ustanoviti take občinske posredovalnice s sklepom občinskega odbora v vsaki občini. Občinski posredovalci-zaupniki morajo biti najmanj trije. Pristojni so ti za sklepanje poravnav zaradi denarnih terjatev, zahtevkov iz premičnin, za sporne meje, zemljiške služnosti, služnosti stanovanja in za spore o posesti. Natančnejše določbe o volitvah posredovalcev, knjigah, ki jih posredovalni urad vodi, in postopek pred temi uradi vsebujejo zgoraj navedeni zakoni. Mimogrede povedano, bi oživitvorenje teh občinskih posredovalnic ne bilo samo v interesu sodišč, ampak tudi v interesu občanov samih, ki bi prihranili mnogo nepotrebnih stroškov pravljanja pred sodišči, nemalo pa tudi v interesu občine, ki ga ima ta na mirnem sožitju občanov. Žal se ti zakoni dejansko skoraj nikjer

več ne izvajajo. Za oživetvorenje teh zakonov je seveda potrebno poznavanje teh v zvezi s civilnopravnimi predpisi.

Občina pride izven svojega uradnega poslovanja v interesu strank pri izvrševanju svojih nalog po § 76. zakona o občinah dostikrat v dotiko s civilnim pravom. Načeloma je občina v privatnem pravu pod posebno zaščito zakona (§§ 21. in 27. o. d. z.); vendar so primeri, kjer je ta posebna zaščita v o. d. z. uzakonjena, precej redki. Napačno pa je misliti, da ta posebna zaščenost predstavlja za občino le ugodnosti. Pogosteje se ta zaščita kaže v strožjih predpisih političnih zakonov za občino, n. pr. predpisi glede odsvajanja in zadolževanja občine in občinske imovine po § 81./2. zakona o občinah. Po o. d. z. je občinam dana le ta ugodnost, da se morejo njihove premičnine priposestevovati šele v 6, nepremičnine in stvarne pravice na njih pa v 40 letih namesto v 3, oziroma 30 letih, kot velja to za zasebnike. Za občino velja izreden čas priposestevovanja ozir. zastaranja. Kjer pa o. d. z. določa posebni čas zastaranja (§ 1486. in slednji o. d. z.), pa tudi ta ugodnost ne velja; tako n. pr. zastarajo terjatve občine na najemnin, dobavah, zakupnin (tudi lovski!) v treh letih.

Priposestevovanje občinske imovine pride za občino v poštev zlasti pri njenih cestah in potih in pri gozdih. Glede občinskih cest I. in II. reda je zaradi določila § 9. zakona o samoupravnih potih pač jasno, da se po uveljavitvi tega zakona na samoupravne ceste s pripadajočim zemljiščem ne morejo več obremenjati ali odvzemati (priposestevovati) po zasebnem pravu. Ne velja pa to za tista javna pota, ki niso uvrščena med občinske ceste I. in II. reda, ker za to nimajo kvalifikacije in za katera mora skrbeti občina po § 35. kranjskega deželnega cestnega zakona od 21. II. 1912, dež. zak. št. 22 iz leta 1913. To so tako imenovana gospodarska in vaška pota. Mimogrede povedano so se sodišča v nekem konkretnem sporu postavila na stališče, da pravkar citirani zakon glede vaških in gospodarskih potov (§§ 4. in 5. pravkar cit. zak.) še velja. To je tudi pravilno, ker novi zakon o samoupravnih cestah ne absorbira vseh javnih potov in je še danes v zemljiškem katastru na stotine potov, ki so vpisane kot javna občinska ali vaška pota (zlasti poljska in gozdna pota), zaradi pomanjkanja kvalifikacije pa niso uvrščena med občinske ceste I. in II. reda po novem zakonu o samoupravnih cestah. Na tem tudi ničesar ne izpreminja nerodna derogacijska klavzula § 75. zakona o samoupravnih cestah, ki v noveli tega zakona iz leta 1930 očitno pomotoma ni bila izpuščena. Ako bi se smatralo, da deželni zakon iz leta 1912 ni več v veljavi, potem bi nastala v zakonodaji vrzel, ki je zakonodavec ni hotel. Da pa je bilo možno priposestevovati občinska pota pred uveljavitvijo zakona o samoupravnih cestah, je videti iz enotne sodne prakse v tem pogledu. Sodišča so se zaradi pomanjkanja izrecne prepovedi priposestevovanja občinskih cest in potov sklicevala in se še danes sklicujejo, v kolikor kdo pred sodiščem trdi, da je priposestvoval

občinsko cesto ali pot pred uveljavitvijo zakona o samoupravnih cestah, na § 290. o. d. z., po katerem veljajo predpisi o. d. z. o načinu pridobivanja, ohranjanja in prenašanja stvari tudi za »upravnike občinskega dobra in občinske imovine«. Sklicevanje na določila § 1455. o. d. z., po katerem naj bi namreč bilo priposestevanje prej nemogoče, je pogrešno, ker je tudi na javnem dobru možna posest in je javno dobro vedno bilo, seveda po specialnih predpisih, predmet pravnega prometa (§ 1511. o. d. z.). Ako zakon prepoveduje in kaznuje n. pr. rabo ceste v druge svrhe kot za promet, s tem še ni rečeno, da cestno zemljišče ni predmet pravnega prometa in da je posest takega zemljišča v pravnotehničnem pomenu izključena. Tudi izključevanje dobre vere (§§ 326. in 1463. o. d. z.) za priposestevanje cestnega zemljišča že v naprej je nemogoče; saj je pošten naslednik prvega priposestvovalca, pa tudi ta sam pod gotovimi okolnostmi lahko pošten posestnik (§ 326. o. d. z.).

Pod pogoji §§ 1460. do 1465. o. d. z. je možno priposestevanje tudi ostale občinske imovine in pravic na občinski imovini. Izjema je le glede priposestevanja služnosti v občinskih (in tudi drugih) gozdih. Tu prihaja v poštev tako imenovani gozdni servitutni patent od 5. VII. 1853, po katerem je priposestevanje služnosti v gozdu veljavno le, ako je bilo takrat, torej leta 1853, že izvršeno. V bodoče se služnostne pravice v gozdu s priposestevanjem ne morejo več pridobivati, pač pa na drug način, s pogodbo, oporoko itd. Pravilno je torej ravnala banska uprava, ko je občini J., v katere gozdh so občani sekali drva in nato zahtevali vknjižbo te pravice, zavrnila predlog za odobritev obremenitve občinske imovine s to služnostjo, ker občani danes pač niso v stanju dokazati, da so to pravico že v letu 1853 priposestvovali, pa čeprav je občina izjavila — seveda brez dokaza in poznavanja predpisov — da je priposestevanje res nastopilo.

So še druga civilnopravna vprašanja, ki so za občino precej aktualna. Eno takih je, ali je pogodba, ki jo je občina sklenila, veljavna, če jo je sklenil župan le ustno, ali če je listino podpisal le župan brez dveh članov občinske uprave (§ 84. zak. o. občinah). Sodišča so se na vseh stopnjah postavila na stališče, da je podpis dveh članov občinske uprave, določenih po občinskem odboru, potreben le tam, kjer je za tisto vrsto pogodb treba po državljanem pravu (o. d. z.) pismene oblike; kjer pa pismena oblika za sklep pogodbe ni potrebna, tudi podpis oseb iz § 84. zak. o. občinah nista potrebna, ampak zadošča županov podpis kot podpis predstavnika občine. Zato more župan kot predstavnik občine sklepati tudi ustno pogodbe, glede katerih po o. d. z. ni treba pismene ali celo notarske oblike. Ako župan ni oskrbel na pogodbi, za katero po državljanem pravu pismena oblika ni predpisana, podpisov oseb iz § 84./2. zakona o občinah, je s tem kršil interni upravni predpis in je možno zoper njega uporabiti sankcije po § 129. zakona o občinah,

pogodba sama na sebi pa je veljavna. Ni namreč predpisa (kot izjeme od § 883. o.d.z.), da bi občina morala sklepati pogodbe le pismeno. Tak predpis ni obsežen v § 84. zakona o občinah in še manj v čl. § 116. pravilnika o finančnem poslovanju občin.

V konkretnem primeru je občinski odbor sklenil naročilo za vagon koruze. Naročilnico je podpisal samo župan. Občinski odbor je bil nato razrešen. Novi občinski odbor pa naročila ni priznal in se je spustil z dobaviteljem v pravdo, ki jo je zgubil vprav iz prej navedenih razlogov, ker za sklep dobavne, t. j. kupne pogodbe po predpisih državlanskega prava pač zadošča ustna oblika in zato na naročilnici ni bilo treba podpisa še dveh članov občinske uprave. K tem razlogom bi mi dodali kot opozorilo občinam še sledeče: Kadar so pri sodišču v sporu civilnopravni posli občine, smatrajo sodišča za njih presojo merodajne predvsem civilnopravne zakone in ne upravnopravne; te slednje tretirajo bolj kot interne predpise za občinsko poslovanje.

V pravih zaradi dobav in oprave del se občine, oziroma njihovi pravni zastopniki, sklicujejo pogosto na to, da župan, ki je sklenil po sklepu občinskega odbora pogodbo sam ustno ali pismeno, da si taka oblika pogodbe po drž. pravu ni predpisana, ni ravnal po zakonu o državnem računovodstvu glede obveznosti razpisa licitacije (dražbe) za dobavo oziroma opravo del, ali da je kršil člen 116. pravilnika o finančnem poslovanju občin in potrjeni pravilnik o izvrševanju občinskega proračuna, ter da zato pogodba za občino ne velja. Tudi taki ugovori pri sodišču verjetno ne bodo držali, ker ni zakonskega določila, da bi zakon o drž. računovodstvu veljal tudi za občine, dočim pravilnik o fin. poslovanju občine (čl. 116.) pooblašča obč. odbor, da sam sklene način in ostale pogoje, kako naj se dobave in dela oddajajo in izvršujejo, če vrednost ne presega 50.000 din. V § 867. o.d.z. pravi: »kaj je treba za veljavnost pogodbe z občino, ki je pod posebnim varstvom javne uprave, ali z njenimi posameznimi člani in zastopniki, je povzeti iz njene ustave in iz političnih zakonov«. Pojem zakona je treba v tem primeru vzeti popolnoma pravnotehnično; zato je utegne sodišče izreči, da člen 116. pravilnika o fin. poslovanju, ki ni noben zakon v pravnotehničnem smislu, ne velja za sodišča, ki so vezana zgolj na zakone, in da upravna oblast ni upravičena v smislu določila § 867. o.d.z. predpisovati načina in oblike sklepanja občinskih pogodb o dobavah in oddaji del na splošno obvezen način, in da torej člen 116. cit. pravilnika, če že ni nezakonit, pa vsaj ni splošno obvezen, ampak je le interni predpis za občinsko poslovanje, katerega kršitev ima za posledico le uporabo sankcij po zakonu o občinah zoper občinske funkcionarje in občinske organe... Tudi pravilnik za izvrševanje občinskih proračunov, ki ima svojo upravičenost glede načina nabav, prodaje, oddaje del in ostalih pogodb do 50.000 din v čl. 116. cit. pravilnika o fin. poslovanju, zato ne more imeti za sodišče obvezne moči, ampak le interno veljavo za občine.

Uprašanja in odgovori

Podpore rodbinam vpoklicanih vojnih obveznikov.

Na mnogo vprašanj v tej stvari — toliko vprašanj v isti zadevi še ni bilo, odkar »Samouprava« izhaja — naslednji skupni odgovor:

Prečitajte tozadevni članek na strani 129 te številke, kjer najdete precej pojasnil. Dokler ne bo organizirano izplačevanje teh podpor po državi — uredba sploh še ni izšla — mora dajati podporo občina, in sicer občina bivališča (gl. razpis kr. banske uprave z dne 29. t. m., ll., št. 30.337/1), ker tu ne gre za ubožne podpore, temveč za skrbstvo, ki ga izvršuje občina po specialnih zakonih na svojem teritoriju za vse osebe, ki tam (stalno) bivajo. Kot sredstva, ki pridejo tu v poštev, navajamo: eventuelne prihranke, rezervne in naknadne kredite in virmane (k postavki za socialno skrbstvo ali podobno), fonde. Kakor smo informirani, bo postopek za odobritev takih prenosov, kolikor rabijo nadzornooblastveno odobritev, za te namene poenostavljen in pospešen. — Banovina občinam posebnih podpor ne bo dajala, ker sama nima kreditov. V posebno ozira vrednem primeru bo morda šlo, poizkusite! Toda prej preiščite občinsko blagajno in proračun do zadnjega kotička.

Predvsem pa, ne obupajte, saj pride kmalu državna pomoč!

Občinska zaklonišča pred zračnimi napadi.

Prosimo pojasnila, kje dobimo tehnična navodila za gradnjo javnih zaklonišč pred napadi iz zraka? — Obč. K.

Odgovor: Nekaj navodil za gradnjo javnih (občinskih) zaklonišč najdete v knjižici, ki jo je pred kratkim izdal »Komité tehničnega dela« v Ljubljani in se imenuje: »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred zračnimi napadi« (spisal inž. Dimnik Stanko). Knjižica stane samo 5 din in se naroča pri omenjenem komitéju. Je zelo priporočljiva!

V kratkem izide tudi zadevni ministrski pravilnik v slovenskem prevodu v »Službenem listu kr. banske uprave«.

Kr. banska uprava tehničnih navodil še ni izdala. Vprašanje, v katerega so prinesle izkušnje iz nemško-poljske vojske v tem mesecu mnogo novega, se sedaj proučuje.

Mi bi sami radi dali temu, danes veleaktualnemu in za občine velevažnemu vprašanju prostora tudi v »Samoupravi«. Toda dokler ni dovolj razjasnjeno in po najnovejših izkustvih pretehtano, ne moremo, ker nočemo občine zapeljati v gradnje, ki bi se morda izkazale za nerabne in izdatki za proč vržene. Morda v prihodnji številki kaj.

Razrešitev obč. odbornika zaradi protidržavnih vzklikov.

Na Vaše vprašanje, g. A. V., ki ga v podrobnostih ne moremo javno obravnavati, samo sledeče pojasnilo:

Po § 130. zakona o občinah, ki prihaja po Vašem mnenju za dani primer v poštev, se more razrešiti svojih poslov le župan, občinska uprava in (ves!) občinski odbor. Posameznega odbornika torej po tem členu sploh ni mogoče razrešiti, pa naj je zagrešil kar koli.

Tudi § 129. istega zakona bo težko uporabljiv. Po tem členu se razreši župan, član obč. uprave, posamezni odborniki ali tudi ves odbor, ako »svojih poslov ne vrši v redu«. Ker posamezni odbornik običajno sploh nima izvršilnih poslov — vse občinske izvršilne posle ima župan in občinska uprava — odbornik niti ne more priti v konflikt s svojimi dolžnostmi. Samo v primeru, da mu je bil obč. odbor poveril poseben posel, utegne odbornik ta posel izvršiti nekorektno ter se more zaradi te nekorektnosti, ako je bila težje narave, razrešiti.

Če pa bo vaš odbornik zaradi protidržavnega obnašanja, oziroma storjenih dejanj sodno obsojen, in sicer na zapor nad eno leto, ali pa izgubo častnih pravic, izgubi volivno pravico (§ 4. zakona o volivnih imenikih) in se bo po §§ 27. in 129. zakona o občinah moral razrešiti. Toda tako stroge sodne kazni za njegovo dejanje ni pričakovati.

Izplačila na podlagi odobrenega proračuna.

Ni mi popolnoma jasno, kakšne zneske smem kot župan nakazati sam, brez posebnega sklepa občinskega odbora, o kakšnih pa mora sklepati odbor kljub temu, da so odobreni v občinskem proračunu. — O. P.

Odgovor: Po § 84. z. o. je predsednik občine izvršilni organ občinskega odbora. Iz tega sledi, da ne more in ne sme izvršiti nobenega izplačila iz občinske blagajne, o katerem bi ne bil poprej sklepal občinski odbor. Občinski odbor pa sklepa o izplačilih ali že z občinskim proračunom, ali pa za vsak primer posebej. Kadar je namreč posamezno izplačilo odobreno že v občinskem proračunu (tudi glede višine in osebe, kateri se naj izplača), takrat župan ne rabi zanj še posebnega sklepa občinskega odbora.

Vsa izplačila osebnih izdatkov so odobrena v občinskem proračunu na podlagi statutov po § 75. in 90. z. o., ki jih je bil občinski odbor svojčas odobril; zato za takšna izplačila ni potreben še poseben sklep. O izplačilu posebnih nagrad pa mora sklepati občinski odbor za vsak primer posebej, ker je v proračunu predviden pač kredit, na pa tudi komu, za kaj in v kakšni višini se naj nagrada izplača.

Potnine občinskim uslužbencem se izplačujejo na podlagi posebej odobrenega pravilnika, s katerim je občinski odbor pooblastil župana, da sam odreja potovanja po § 84. z. o.; za izplačilo potnin občinskim odbornikom pa je potreben generalni sklep občinskega odbora, po katerem potem župan nakazuje izplačila potnin. Če pa občina nima ne pravilnika, ne generalnega sklepa o potninah, si mora župan preskrbeti sklep občinskega odbora za izplačilo vsake posamezne potnine.

Podlaga za nabavo pisarniškega in drugega potrošnega materiala ter občinskega inventarja je čl. 18. pravilnika za izvrševanje občinskega proračuna, s katerim je občinski odbor že pooblastil župana, da sme nabave do gotovega zneska opravljati sam.

Posamezna izplačila, ki so urejena na osnovi obstoječih zakonov, izplačuje župan samo na podlagi odobrenega proračuna. Taka izplačila so vse vrste zavarovanj, vzdrževanje poslopja okrajnega načelstva, šolski prispevki, kmetijski sklad, davki itd.

Za izplačilo podpore rabi župan še poseben sklep občinskega odbora takrat, če v proračunu ni določeno že tudi društvo ali oseba in višina podpore, ki se naj izplača. Če so n. pr. v občini tri gasilske čete, v proračunu pa je odobrena samo skupna podpora, ne pa tudi, koliko dobi posamezna četa, si mora župan pred izplačilom podpore preskrbeti še podroben sklep občinskega odbora o višini podpore posameznim četam.

Posojila odplačuje župan brez naknadnega sklepa občinskega odbora samo na podlagi odobrenega proračuna, kjer je že vnešen odplačilni obrok in upnik.

Pri vzdrževanju cest (mostov, zgradb itd.) rabi župan poseben sklep občinskega odbora vedno, kadar ni določeno že v proračunu, katera občinska cesta, most ali zgradba se bo popravila in koliko se sme za posamezna popravila trošiti.

O vsaki ubožni podpori mora sklepati občinski odbor. Dokler se podpora ne ukine, zviša ali zmanjša, jo nakazuje župan samo na podlagi prvega odborovega sklepa in ne rabi za vsako posamezno izplačilo še poseben sklep. Kljub takim sklepom pa seveda sme župan nakazovati samo do zneska, ki je postavljen v proračunu; kajti po § 100. z. o. prekoračenja proračuna niso dopustna brez posebne nadzornooblastne odobritve.